

Ýowel kitaby we Laodikýa döwürli Ýedinji gün adventist ybadathanasy — On üçünji san

Jeff Pippenger

2025-12-18

On üçünji san

Häzir wagtda biz 1863-nji ýylyň pygamberlik nyşanyňa ýüzlenýäris. Ünsümizi gadymy Ysraýylyň “dynçlyga” garşy gozgalaňynyň nyşany hökmünde Mukaddes Kitapdaky Kadeşe gönükdirdik; bu gozgalaň olaryň ölümüne, Kadeşde tamamlanan bir döwrüň dowamynda, ýüze çykmagyna sebäp boldy. Şeýlelikde, bu 1863-nji ýylda Lawylar ýigrimi altydaky “ýedi wagt” ret edilende, Ýermeýanyň “gadymy ýollarynyň” ret edilişini suratlandyrýar.

Kadeş we 1863 bilen baglanyşykly ýagtylygy yzarlap barýarkak, Kadeşe çenli ýetip gelen on synagy kesgitleýäris. Biz ilkinji üç synagy manna synagy hökmünde kesgitledik. Şol üç ädim gudratlar ýa-da synaglar hökmünde görkezilip bilner, we on synagyň ilkinjisi bolan Sabat dynç alşy, Pawlus tarapyndan Ýewreýlere hatynda şeýle aýdyň “dynç” diýip görkezilen onunjy synaga laýyk gelýär. On synagyň alfa dynç alşy we omega dynç alşy bar.

Pygamberlik baradaky sözleri öwrenýän adamyň Ýewreýleriň Kadeşde ret eden “dynçlygyny” nähili kesgitlemek isleýändigini möhüm däl — çünki pygamberlik taýdan her bir “dynçlyk” (setir üstüne setir) ahyrky ýagşy bolan “dynçlyga we täzelenişe” yşarat edýär. Kadeş ahyrky ýagşy habarynyň, şeýle hem ahyrky ýagşy tejribesiniň ret edilmeginiň in görnükli nyşanydyr; sebäbi Kadeşde yüz kyrk dört müňüň üstünde amala aşyrylýan möhürleniş hakykata hem “akyl taýdan, hem-de ruhy taýdan” berk ornaşmakdyr.

“Hudaýyň halky maňlaýlarynda möhürlenensoň bada-bat — bu görünip bolýan haýsydyr bir möhür ýa-da bellik däl-de, olaryň hakykatda hem akyl taýdan, hem-de ruhy taýdan şeýle bir pugta berkarar edilmegidir welin, olar sarsdyrylyp bilinmezler — Hudaýyň halky möhürlenip, sarsgyny başdan geçirmäge taýýar edilen badyna, ol geler. Hakykatdan-da, ol eýýäm başlandy; Hudaýyň hökümleri indi ýurduň üstündedir, bize duýduryş bermek üçin, gelýän zady bilmegimiz üçin.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1161.

“Hakykata” “intelektual taýdan” kök urmak — Hudaýyň Sözüni öwrenmekde hat üstüne hat metodologiýasyny ýeketäk we diňe mukaddes edilip tassyklanan çemeleşme hökmünde kabul etmegi aňladýar. Bu dar çemeleşmäniň dogry çemeleşmedigi 1840-njy ýylyň awgustynda tassyklanyldy, şol wagt “köp adamlar Milleriň we onuň egindeşleriniň kabul eden pygamberlik düşündirişiniň ýörelgeleriniň dogrudygyna ynandylar, we advent hereketine ajaýyp bir itergi berildi.” “Ajaýyp itergi” 1840-njy ýylda birinji perişdäniň habaryny bütün dünýä iberen Mukaddes Ruhun güýjüniň ýüze çykmagyny aňladýar.

“ajaýyp itergini” aňladýan işe gatnaşanlar hut şol işi Mukaddes Ruhun güýji arkaly ýerine ýetirmäge güýçlendirildiler. Mukaddes Ruh Öz güýjüni diňe mukaddes usulyýeti kabul edenleriň arasynda görkezdi. Mukaddes Ruh Öz güýjüni diňe mukaddes usulyýeti kabul edenleriň içinde

görkezdi.

Hakikatda intellektual taýdan berk ornaşmak, “setir üstüne setir” usulýetini kabul etmekdir; “setir üstüne setir” usulýetiniň bu “kabul edilişi” bolsa, Laodikýa üçin Hudaýyň Mukaddes Ruhunyň şahsynda Laodikýa iberilen Habarchynyň girmegi üçin ýürek gapysynyň açylmagy hökmünde görkezilýär. Mukaddes usulýeti kabul etmek, hakikatda intellektual taýdan berk ornaşanlaryň akylyna Mukaddes Ruhun güýjüni getirýär. Şol usulýeti kabul etmek, Ylahylygyň adamzat bilen birleşmegi hökmünde görkezilýän ruhy ýagdaýy emele getirýär. “Setir üstüne setir” diýen Mukaddes Ýazgy usulýetiniň iman bilen garylýan ulanylyşy, hakikatda intellektual taýdan berk ornaşmak hökmünde görkezilýär; bu usulýet arkaly ýüze çykýan hakikat (habar) bolsa, Söz bolan Isa’dan aýrylyp bilinmez. Onuň Sözüniň habaryny kabul etmek — Mukaddes Ruhy öz akylyňa kabul etmekdir. Şeýlelikde, hakikatda intellektual taýdan berk ornaşmak, Hudaýyň tassyklama möhürini kabul edýän ruhy tejribäni emele getirýär.

Kadeş gadymy Ysraýyl üçin soňky synag boldy. Ýoel kitabyndaky çakyr içýänleriň iki topary, Ýoeliň beýleki toparyň içýän aýygyň çakryryndan tapawutlandyryp “täze çakyr” diýip atlandyrylan soňky ýagmyr habaryny ret etmekleri ýa-da kabul etmekleri esasynda biri-birinden aýrylýar hem-de tapawutlandyrylýar. Ýoeliň “täze çakyr” Ýewreýlere ýazylan hatyň üçünji we dördünji baplarynda Pawlusyň aýdýan “rahatlygydyr”. Şeýle hem bu, Işayanyň “Efraýymyň serhoşlarynyň” “eşitmekden” ýüz öwren zadadyr — “olara diýdi: ‘Ine, ýadana rahatlyk tapdyrjak dynçlyk şudur; ine, täzeleniş şudur’; emma olar eşitmek islemediler. Emma Rebbiň sözi olar üçin görkezme üstüne görkezme, görkezme üstüne görkezme; setir üstüne setir, setir üstüne setir; biraz bu ýerde, biraz ol ýerde boldy; şeýlelikde olar gidip, yza ýykylyp, döwölüp, duzaga düşüp, ele salynsynlar.”

Harunyň altyn göle gozgalaňynyň Kadeşde tamamlanýan on synagyň içinden “ikisini” aňladýandygyny kesgitletdik. Şol synagyň iki synaga bölünmegi, “haýwanyň keşbiniň synagy” bilen aňladylýan soňky ýagşyň synag döwrüne laýyk gelýär; bu bolsa Hudaýyň halkynyň ykbalyny kesgitleýän synagdyr. Ýlham on üç “gozgalaňy” görkezýär, çünki “on üç” sany gozgalaňy aňladýar.

Bap bu bölüm papalygyň deňizden çykan ýyrtyjysy bilen başlanýar; Daniel ony Beýik Biriniň garşysyna beýik sözleri aýdýan güýç hökmünde görkezýändigini sebäpli, ol ýerdäki pitnäniň in baş nyşanydyr. Şol pitnäniň yz ýany bilen ýer ýüzünden çykan ýyrtyjynyň, ýagny Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň pitnesi gelýär; ol soňra bütün dünýäni öz pitne göreldesine eýermäge mejbur edýär. Bölümdäki üçünji pitnäniň nusgasy üç pitnäniň birinjisinde, deňizden çykan ýyrtyjy hökmünde görkezilen, Watikanyň nyşany bolan görnüşde tapylýar. On birinji aýatda Amerikanyň Birleşen Ştatlary aždaha ýaly gepleýär we şeýlelik bilen ýyrtyja—Watikanyň keşbine—bir keşp emele getirýär. On ikinji aýatdan başlap Amerikanyň Birleşen Ştatlary dünýäni hem şony etmäge mejbur edýär. Harunyň pitnesi iki taraplydyr: ol Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň pitnesini, soňra bolsa Watikanyň dünýä ýüzündäki keşbi meýbury edilende bütün dünýäniň pitnesini aňladýar.

Harunyň gozgalaňy iki döwri hem görkezýär: Musanyň ýok wagtynda ýüze çykan butparazlyk, ondan soň bolsa Musanyň bar wagtynda ýüze çykan butparazlyk. Musa Kanuny kabul edip durdy, şonuň üçin hem gozgalaňdaky bölünüş nokady hökmünde Hudaýyň Kanunyny aňladýar. Harunyň

altyn göle-haýwan şekili bilen aňladylan synag 1863-nji ýylyň synagydyr.

Bu, ýaşayyş bilen ölümiň arasynda bölüji çyzygy aňladýan Ýekşenbe kanunynyň synagydyr. Bu, Wada Berlen Ýer bilen çölde ölümün arasynda, haýwanyň belligi bilen Hudaýyň möhüriniň arasynda, Laodikiýaly Şebnanyň ykbaly bilen Filadelfiýaly Eliakimiň ykbaly arasynda durýan bölüji çyzykdyr. Mannanyň üsti bilen şekillendirilen ilkinji üç synag, onunjy synag hem şeýle bolşy ýaly, Sabat ýa-da Ýekşenbe dawasyny alamatlandyrýar. Harunyň altyn göle garşy gozgalaňynda görkezilen, başinji hem-de altynjy synaklary bilelikde aňladýan bölüji çyzyk hem Ýekşenbe kanunydyr.

Dördünji synag — Massahdaky suwdur; onuň manysy “synag”, “Meriba” bolsa “Ýehowanyň baýdagy” diýmegi aňladýar we bu waka çykyş 17:1–7-de ýerleşýär; ol ýerde bu gönüden-göni “Rebbi synamak” diýlip kesgitlenýär.

Ysraýyl ogullarynyň ähli jemagaty Rebbiň buýrugyna görä, Sin çölünden ýol ýörişleriniň ugruna dowam edip, Refidimde düşledi; ol ýerde halkyň içmäge suwy ýokdy. Şonuň üçin halk Musa bilen dawalaşyp: «Bize içmäge suw ber» diýdi. Musa bolsa olara: «Näme üçin meniň bilen dawalaşýarsyňyz? Näme üçin Rebbi synaýaňyz?» diýdi. Ol ýerde halk suwsady; halk Musa garşy närazylyk bildirip: «Bizi, çagalarymyzy we mallarymyzy suwsuzlykdan öldürmek üçin Müsürden çykaranyň şu boldumy?» diýdi.

Musa Rebbe perýat edip diýdi: “Bu halka näme edeýin? Olar meni daşlap öldürmäge tas taýýarlar.”

Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: «Halkyň öňünden ýöre, ýanyňa Ysraýyl ýaşulularyndan hem al; derýä uran taýagyňy-da eliňe alyp git. Ine, men şol ýerde, Horebdäki gaýanyň üstünde seniň öňünde duraryn; sen gaýa urarsyň, ondan suw çykar, halk hem içer». Musa hem Ysraýyl ýaşulularynyň gözüniň alnynda şeýle etdi.

Ol şol ýeriň adyny Massa we Meriba diýip atlandyrdy, ysraýyl ogullarynyň jedelleşendigi sebäpli hem-de olaryň: «Reb biziň aramyzda barmy ýa ýok?» diýip Rebbi synandyklary sebäpli. Çykyş 17:1–7.

“Massah” tarapyndan şekillendirilýän synag we “Meribah” tarapyndan şekillendirilýän nyşan pygamberlik alfa bolup, Musa şol bir Gaýany ikinji gezek uranda özüniň pygamberlik omegasyna gabat gelýär. Bu, on pitnäniň dördünjisiniň Kadeşde şekillendirilýändigini aňladýar, çünki ikinji Kadeş Musanyň gozgalaňda Gaýany urýan yeridir. Bu bolsa, nyşan hökmünde Kadeşiň nyşan emele getirýän suw synagyny öz içine alýandygyny görkezýär.

Baýdak döredýän suwuň synagy soňky ýagmyr habarynyň synagydyr. 1863-nji ýyl baýdagyň galdyrylmalydygy ýerdi, emma, gynansak-da; 1863-nji ýyl diňe ilkinji Kadeş boldy, ikinji Kadeş bolsa ýakynda çykjak Ýekşenbe kanunyndadyr. Massa we Meriba, ýüz kyrk dört müňüň Ýekşenbe kanunynda baýdak hökmünde galdyrylmazyndan edil öň geçmeli in soňky synagyny aňladýar. Mesihniň ölümünü gurnan häkimiýet Rimiň häkimiýeti-de däl, Ýehudylaryň häkimiýeti-de däl. Ol häkimiýet haçdan asyrlar öň Asmanyň maslahatynda tassyk edilipdi. Musa öz taýagyny, Hut Hudaýyň Özi tarapyndan mesh edilen taýagy, Gaýany urmak üçin ulandy — ýöne diňe bir gezek.

Ylham boýunça şol Gaýa 1840-dan 1844-e çenli bolan habarlarda şekillendirilýär; olar dogrularyň ýoluny aňladýan köne düýpbinarly hakykatlardyr. Massa bilen şekillendirilen synagda halas edýän suw köne ýollaryň Gaýasyndan çykýan suwdur. Ol suw iki synpy synaýar we ýüze çykarýar: biri wagşy haýwanyň belgisi üçin, beýlekisi bolsa Hudaýyň möhri üçin; bu hem Meriba bilen şekillendirilişi ýaly, baýdak hökmünde galdyrylanlaryň üstündäki Hudaýyň möhri arkaly görkezilýär.

Ybadathana Artakserksiň üçünji permanyndan öň tamamlandy; bu bolsa, Mesihniň 1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli 46 ýylda bina eden Millerit ybadathanasynyň, üçünji permanyň gelşi bilen şekillendirilýän üçünji perişdeden öň tamamlanandygyny görkezýär. Ýüz kyrk dört mün, Ýekşenbe kanunynyň önüsyndasynda möhürlenýär; şondan soň olar öňki günlerdäki ýaly Pentikostyň ilkinji miweleriniň baýdak hödürlemesi hökmünde ýokary galdyrylýar. Massa bilen Meriba, birinji we üçünji perişdeleriň taryhynda Gijäniň ýarysyndaky Çagyryşyň habary bilen şekillendirilýän suw synagyny kesgitleýär.

Ylahyýeti adamzat bilen birleşdirmek işi, şeýle hem iki ybadathananyň birleşdirilmegi hökmünde görkezilýär. Şeýle-de ol nika hökmünde hem beýan edilýär: onda bir erkek bilen bir aýal, ýa-da aýal ybadathana bilen erkek ybadathana birleşip, bir beden bolýarlar. Mesih Millerit ybadathanasyny olary Öz Asman ybadathanasyna alyp barmak maksady bilen gurdy; şol ýerde olar 1844-nji ýylyň taryhynda ýedinji günün Sabaty bilen şekillendirilen “dynçlygy” tapardylar.

Dördünji synag hökmünde Massa bilen Meribah baradaky bu düşünje, özi-de üç synagy aňladýan açylyş synagynyň arasyna ýerleşdirilip, soňra başynjy we altynjy synaglaryň Ýekşenbe kanuny bilen dowam etdirilende, onda siz—ýöne diňe görmek isleseňiz—üç esse manna synagynyň birinji synagdygyny, ondan soň bolsa Harunyň altyn göle baradaky üçünji goşa synagyndan öň gelýän bir synagyň bardygyny görüp bilersiňiz. Massa bilen Meribah bilelikde görkezilýär, çünki pygamberlikdäki “iki esse artdyrma” diňe ikinji perişdäniň habarynda ýerleşýär. Mannanyň ilkinji üç synagy birinji perişdäniň habarydyr. Massa bilen Meribahyň synagy ikinji perişdäniň habarydyr, Harunyň pitnesi bolsa üçünji perişdäniň habarydyr.

Başynjy synag Harunyň altyn gölejigi baradaky synagdyr; ol pitneçileriň özleriniň aç-açan pitnesiniň Hudaýdan gizlenendir diýip güman eden wagtларында butparazlygyň ýüze çykmagy bilen başlanýar.

Halk Musa dagdan inip gelmegini gijikdirýändigini görende, Harunyň ýanyna üýşüp geldiler-de, oňa şeýle diýdiler: “Tur, biziň önümizden gitjek hudaýlary ýasap ber; çünki bizi Müsür ýurdunyň içinden alyp çykan şol Musa diýen adam hakynda näme bolandygyny bilmeýäris.” Harun olara diýdi: “Aýallaryňyzyň, ogullaryňyzyň we gyzlaryňyzyň gulaklaryndaky altyn halkalary çykaryp, maňa getir.” Şeýlelikde, ähli halk gulaklaryndaky altyn halkalary çykaryp, Haruna getirdi. Ol bolsa olary olaryň elinden alyp, nagys guraly bilen şekillendirip, eredilen bir göle ýasady. Olar hem diýdiler: “Eý, Ysraýyl, seni Müsür ýurdunyň içinden alyp çykan hudaýlaryň şulardyr.” Harun muny görende, onuň önünde bir gurbanlyk sypasyny gurdy; soňra Harun yglan edip: “Ertir Reb üçin baýram bolar” diýdi.

Olar ertesi gün ir säher turup, ýakma gurbanlyklary hödür etdiler we parahatçylyk gurbanlyklaryny getirdiler; halk iýip-içmek üçin oturdy, soň bolsa oýnamak üçin ýerinden turdy. Çykyş 32:1–6.

Altynjy synag, Musa On Tabşyrygy alandan soň gaýdyp gelende, altyn göle gozgalaňynyň ikinji bölegidir. Musa: «Rebbiň tarapynda kim bar?» diýip soraýar; aglaba köplük hereketsiz galýar ýa-da butparazlar bilen bir hatarda durýar, şeýlelikde şol bir gozgalaňy araçy huzurynda aç-açan ýüze çykarýar.

Bäşinji we altynjy synaglar aç-açan görnüşde Ýekşenbe kanunyny alamatlandyrýar we onuň bilen gabat gelýär. Karmel dagynda Ýlýas Musanyň berenine meňzeş soragy berýär. «Bu gün kimiň hyzmatynda boljagyňyzy saýlaň» diýen sözler Ýekşenbe kanunynyň synagyna yşarat edýär. Haýwanyň şekili baradaky synagyň nyşanly manysy Ýekşenbe kanunyna yşarat edýär. Harunyň hekaýatyndaky Lewileriň bölünişi hem-de Ýerobygaamyň iki altyn gölesi baradaky hekaýatdaky on iki taýpanyň bölünişi, Ýekşenbe kanunynda paýhaslylar bilen paýhassyzlaryň bölünişini görkezýär. Laodikiýalylar paýhassyz gyzlardyr, muny Waýt uýamyzyň şaýatlyk edýär; şonuň üçin hem Ýekşenbe kanunyndaky gyzlaryň bölünişi Laodikiýalylar bilen Filadelfiýalylaryň bölünişidir. Bäşinji we altynjy synaglar, ýagny bir iki gatly synag, Ýekşenbe kanuny bilen gabat gelýär; bu bolsa olaryň 1863-nji ýyl we Kadeş bilen hem gabat gelýändigini aňladýar.

Çykyş kitabyň otuz ikinji we otuz üçünji bablary hut şol bir günde, diňe birnäçe sagat aralygynda amala aşýar, we şol gün 1863-nji ýyly hem-de Kadeşi timsallaýar. Otuz üçünji bapda Musa Hudaýyň şöhratyny görmegi soraýar. Şonuň üçin, biz Musanyň bäşinji we altynjy gaharlandyryşda ýüz kyrk dört münlige öwrülýändigini görýäris. Şol bir Musa hem Kadeşde Gaýany ikinji gezek urýar, şeýlelikde onuň üstüne ýykylyp boýun bolmakdan ýüz öwren Gaýa tarapyndan ezilýän bir topary görkezýär. Şol Gaýa bir habardyr, we şonuň üçin Kadeşde Musa baradaky iki alamat bar: olaryň biri Hudaýyň şöhratyny ýüze çykarýar, beýlekisi bolsa Gaýany ret edýär.

“Sionyň diwarlarynda Hudaýyň garawullary bolup duranlar, halkyň önünde duran howplary önünden görüp bilýän adamlar bolsunlar,—hakykat bilen ýalňyşy, dogrulyk bilen nädogrulygy tapawutlandyryp bilýän adamlar bolsunlar.

“Duýduryş berildi: 1842, 1843 we 1844-nji ýyllardaky habar gelenden bäri gurup gelýän imanymyzyň düýbünü sarsdyrjak hiç bir zadyň aramıza girmäge ýol berilmeli däldir. Men bu habaryň içindedim, şondan bäri hem dünýäniň önünde durup, Hudaýyň bize beren nuruna wepaly boldum. Biz, günbe-gün çyn ýürekden dogra edip, nur gözläp Rebbe ýüz tutanymyzda, aýaklarymyzyň goýlan münberinden çekilmegi niýet etmeýäris. Siz meni Hudaýyň maňa beren nurundan ýüz öwürüp bilerin öýdýärsiňizmi? Ol Asyrlaryň Gaýasy ýaly bolmalydyr. Berlen pursatyndan bäri ol maňa ýol görkezdi.” Review and Herald, 1903-nji ýylyň 14-nji apreli.

“Kadeşdäki Musa” nyşanlarynyň birinde gaýa häkimiýetiň nyşany bolan hasa bilen urulýar. Birinji gezek bu Hudaýyň häkimiýetidi, ikinji gezek bolsa adamyň häkimiýetidi. Ikinji Kadeşde Musa tarapyndan şekillendirilýän topar Efraýymyň serhoşlary hökmünde görkezilýär; olar özleriniň teologik häkimiýetini (hasany) soňky ýagmyryň habaryna garşy hüjüm etmek üçin ulanýarlar, ol

hem 1840-dan 1844-e çenli bolan gadymy ýollaryň habarydyr.

1840–1844-nji ýyllarda berlen ähli habarlar häzir güýçli täsir bilen ygylan edilmelidir, çünki öz uguryny ýitiren köp adam bar. Bu habarlar ähli ybadathanalara ýetirilmelidir.

Mesih şeýle diýdi: «Gözleriňiz bagtlydyr, çünki olar görýär; gulaklaryňyz hem bagtlydyr, çünki olar eşidýär. Çünki size dogrusyny aýdýaryn: köp pygamberler we dogruçyl adamlar siziň görýän zatlaryňyzy görmegi arzuw etdiler, emma görmediler; siziň eşidýän zatlaryňyzy eşitmegi arzuw etdiler, emma eşitmediler» [Matthew 13:16, 17]. 1843 we 1844-nji ýyllarda görülen zatlary gören gözler bagtlydyr.

“Habar berildi. Wagat almatlary berjaý bolýandygy sebäpli, habary gaýtdan ygylan etmekde hiç hili gijikdirme bolmaly däldir; jemleýji iş ýerine ýetirilmelidir. Gysga wagtyň içinde beýik bir iş amala aşyrylar. Ýakyn wagtda Hudaýyň bellemegi boýunça bir habar berler we ol güýçli bir nalyşa öwrüler. Şonda Danyýel öz paýyna düşen ýerde durup, öz şaýatlygyny berer.”
Manuscript Releases, volume 21, 437.

Mannanyň ilkinji synagy üç synagdyr. On synagyň in soňkusy üçünji perişdäniň synagydyr. Ilkinji hem-de soňky synaglaryň ikisi-de synagyň nyşany hökmünde «dynç alyşy» aňladýar. Ilkinji synag üç synag bolup, ol ikinji perişde tarapyndan yzarlanan birinji perişdäni aňladýar; emma möhürlenmegiň we nyşan hökmünde ýokary galdyrylmagyň görkezilen dördünji synagy Massa bilen Meribah arkaly görkezilýär. Başinji we altynjy synaglar arkaly görkezilýän üçünji perişde, Massa bilen Meribanyň ikinji synagyndan we mannanyň ilkinji synagyndan soň gelen üçünji synagdyr.

Sanlar 11:1–3-de beýan edilen Taberadaky gaharlanma ýedinji synagdyr. “Tabera”, ýagny “ýanýan ýer” diýmegi aňladýan we imanyň otly synagyny aňladýan bu wakany tanyşdyrýan aýatlaryň önüsyrynda Hudaýyň halkynyň çöl içindeki ýörişi bilen baglanyşykly aýatlar ýerleşýär. Onunjy bapda ýüze çykýan sabysyzlyk, Guzynyň nirä gitse, Onuň yzyna düşýän ýüz kyrk dört mün bilen garşydaş goýulýar. Bular mukaddesleriň sabryna eýe bolanlardyr; emma gadymy Ysraýyl onunjy bapda sabysyzlygy ýüze çykarýardy, bu bolsa on birinji bapda olaryň otly synagyna alyp barýar.

Şeýlelik bilen, Rebbiň dagyndan üç günlük ýol ýöräp ugradylar; Rebbiň äht sandygam olara dynç alynjak ýeri tapyp bermek üçin, şol üç günlük ýolda olaryň önünden gidýärdi. Düşelgeden çykanlarynda, gündiz Rebbiň buludy olaryň üstündedi. Şeýle boldy: äht sandygy öňe ugranda, Musa şeýle diýerdi: «Turgyz, eý Reb, goý Seniň duşmanlaryň pytradylyp gitsin; we Sendan ýigrenýänler Seniň önünden gaçyp gitsinler». Ol duranda bolsa, şeýle diýerdi: «Gaýt, eý Reb, Ysraýylyň münlerçe münleriniň arasyna». Sanlar 10:33–36.

Indiki aýat Taberanyň gozgalaňyny tanyşdyrýar.

Halk zeýrense, bu Rebbiň göwnüne degdi; Reb muny eşitdi; Onuň gahary tutaşdy; Rebbiň oduy olaryň arasynda ýandy we goşuň in gyraak yerlerindäkileri ýalmap yok etdi. Şonda halk Musa ýüzlendi; Musa Rebbe dogra edende, ot söndi. Şonuň üçin ol ýeriň adyna Tabera diýildi; sebäbi Rebbiň oduy olaryň arasynda ýanypdy. Sanlar 11:1–3.

Otuň ýüze çykmagyndan soň gelen gazaplandyрма et iýmitine bolan küýseme boldy we bu sekizinji synagdyr. Bu Sanlar 11:4–34-de beýan edilýär. Taberada bolan zeýrenç ýokary tebigatyň bozulandygyny, sabyrsyzlygy aňladýar; Müsüriň et gazanlaryna bolan höwesiniň gozgalaňy bolsa aşaky tebigaty aňladýar. Ot Malakiýanyň üçünji babynda Ähtiň Habarçysynyň ot arkaly saplanmagyny aňladýar, çünki pygamberlik manysynda Tabera «ýanýan ýer» diýmekdir, we Hudaýyň pygamberlik Sözünde şol ýanýan ýer Malakiýa 3-de ýerleşýär; ol ýerde ot, arassalanmak üçin niýetlenen sabyrsyz bir synpy hem-de ýokary galdyrylýan hödür hökmünde saplanýan sabyrly bir synpy ýüze çykarýar.

Taberanyň ýokary we pes tebigatynyň goşa synagynda Musa arkaly şekillendirilenler, hakykatda hem akyl taýdan, hem-de ruhy taýdan berk ornaşan ýüz kyrk dört mündür. Akyl ýokary tebigaty kesgitleýär we ruhy taýdan bolsa Hudaýlyk bilen ynsanlygyň birleşmesini aňladýar. Hudaýlyk diňe pes tebigat haça çüýlenip ölen wagty ynsanlyk bilen birleşip biler. Hakykatda akyl we ruh taýdan berk ornaşmak möhürülenmek tejribesini aňladýar. Taberanyň otlary, Mesihniň ýüz kyrk dört münüň ybadathanasyny galdyrmak içinde bugdaý bilen haşal otuň iň soňky aýrylyşygyny aňladýar.

Dokuzynjy synag — Sanlar 12-de beýan edilen Merýem bilen Harunyň gozgalaňdyr. Bu öjükdirme Korahyň, Datanyň we Abiramyň, ýa-da 1888-nji ýylda Minneapolisde bolan öjükdirme bilen düýp mazmuny taýdan tapawutlanmaýardy. Meseläniň özeni diňe Hudaýyň habaryny ret etmek däl-de, eýsem Hudaýyň ýolbaşçylyk üçin saýlan seçgisini ret etmekdi.

Habary däl, eýsem hatçynyň özüni-de ret edýän ýolbaşçylaryň ýazgarylşy onunjy synagyň önünden gelýär. Ýolbaşçylyk onunjy synag bolan ýekşenbe kanunynyň edil önüsyndasynda mürtadlar hökmünde ýüze çykýar. Ýekşenbe kanuny haç bilen gabat gelýär, we haça — ýagny ýekşenbe kanunyna — barýan ýolda ýolbaşçylyk ýalan Mesih bolan Barabbasy saýlady, çünki “bar” “ogludyr” diýmegi, “abba” bolsa “ata” diýmegi aňladýar. Haça (ýekşenbe kanunyna) ýa-da Kadeşe golaýlaşylanda, ýolbaşçylyk galp Mesih saýlap doly möçberde mürtadlygy ýüze çykarýar, şeýle hem raýat häkimiýetlerine özleriniň Sezardan başga patyşasynyň ýokdugyny göni beýan edýär.

Ýedinji, sekizinji we dokuzynjy synag möhürleniş işini tanadýar, emma mysal akmak gyzlar hakyndadyr. Şol synaglaryň onunjysy Kadeşiň ilkinji gozgalaňy bolup, 1863-nji ýyly nygtaýar. 1846-njy ýyldan başlap, Ýewreýler Kanuny kabul etmek üçin Sinaýa getirildi. On Buýrugyň iki daşy gadymy göni Ysraýylyň Hudaý bilen äht gatnaşyklarynyň nyşanydyr, Habakkugyň iki daşy bolsa häzirki ruhy Ysraýylyň äht gatnaşyklarynyň nyşanydyr. Ikinji daş 1850-nji ýylda öňe sürüldi, we gadymy Ysraýyl Kanuny berjaý etmäge ant içşi ýaly, 1856-njy ýyla çenli Wada Berlen Ýere baran içalylaryň mysalynda görkezilişi ýaly, ahyrky bir synag getirildi. 1856-njy ýyldan 1863-nji ýyla çenli dowam eden ýedi ýylyň dowamynda emele gelen köplügiň pikiri, olaryň ölmek isleýän yeriniň Laodikeýanyň çölüdigidi.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli bolan döwür, Gyzyly deňizdeki çokundyrylma bilen başlan we soňra Isanyň Mesih boljak şol bir ýerinde, ýagny Ýahýa tarapyndan çokundyrylanda, Iordan derýasynda başga bir çokundyrylma bilen tamamlanan döwür arkaly nusgalaşdyrylýar. Gyzyly deňizdeki çokundyrylma gadymy Ysraýyl bilen baglaşyk gatnaşygyň bardygyny görkezdi. Şol

gatnaşyk nikadan başlap, şol bir wagtda on basgançakly synag işini hem herekete geçirdi. Soňra olar Sinaýa getirildiler we Onuň kanunyny saklajakdyklaryna wada berdiler, ýöne saklamadylar; şeýle hem onunjy we ahyrky synagda, Kadeşin ilkinji gozgalaňynda şowsuzlyga uçradylar. Kyrk ýyldan soň, Kadeşdäki ikinji hem-de has uly gozgalaňdan soň, olar wada edilen ýurda Iordan derýasyna çokundyrlyp girdiler.

Çümdürmegiň ähli ýol belgileri äht bilen özara baglanyşandyr. Omeganyň we ikinji Kadeşin taryhy, birinji we alfa Kadeşin taryhy bilen sazlaşýar. Musanyň omega gozgalaňy, alfa Kadeş gozgalaňynda bütin bir milletiň gozgalaňyndan has-da uludy. Omega hemişe has uludyr. Bu iki gozgalaň bilelikde Işaýanyň “okumys” we “okamadyk” adamlarynyň, soňky ýagmyr habarynyň rahatlygyna girmekden ýüz öwürýän gozgalaňyny aňladýar.

Üç waftiz (Kızıldeniz, Şeria Nehri ve Şeria Nehri); ilki Musa'nın, sonuncusu ise Mesih'indir; böylece Musa alfa, Mesih ise omegadır. İbrani alfabesinin birinci ve yirmi ikinci harfleri arasındaki harf, yani on üçüncü harf, birinci harfe bitleştirilip ardından son, yani yirmi ikinci harfe bağlandığında İbranice “hakikat” sözcüğünü oluşturur. Ortadaki waftiz Şeria Nehri ve Kadeş idi. Kızıldeniz'deki ilk waftizi, Şeria'daki waftiz izledi. Fakat Şeria'daki ilk waftiz, Kadeş'e ikinci geliş ve Şeria'daki fiilî waftize dek kırk yıl ertelendi. Yahudiler için ziyaret zamanı olan üçüncü waftiz ise, Mesih Daniel dokuzuncu bölüm yirmi yedinci ayetin gerçekleşmesi uyarınca antlaşmayı bir hafta için doğrulama işine başladığında gelmişti ve bu, eski İsrail için yargı saatiydi.

Gyzyl deňizdäki ilkinji çokundyrş birinji perişdäniň habarydyr, Kadese edilen iki sapar bolsa “iki esse artdyrylmagy” aňladýar; çünki Kadese ilkinji sapar hem-de Iordan derýasy Hudaýyň äht halkynyň pitnesiniň görkezilen ýeridir, ikinji Kadeste bolsa ýolbaşçylygyň pitnesi äşgär bolýar. Kades we oňa edilen iki sapar ikinji perişdäniň habarynyň iki esse artdyrylmagyny aňladýar; ol ýerde iki topar aýan edilýär, we bu iki toparyň ikisi hem halk hem-de ýolbaşçylyk görnüşinde görkezilýär. Mesihiň çokundyrlyşy üçünji perişdäniň habarydyr; şol wagtda bugdaý bilen haşal otlar aýrylyşy ýaly, gadymy Ysraýyl hem gadymy Ysraýylyň höküm sagadynda Mesihiň nikalanyp alan mesihi gelninden aýryldy.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli döwür Gyzył deňizden Kadeşdäki ilkinji pitne çenli bolan döwürdir. 1844 Gyzył deňizden geçişdir, 1846 manna bolup, bu Şenbe synagynyň nyşanydyr; Waýtlar 1846-njy ýylda öýlenenlerinde şol synagdan geçdiler. 1849-njy ýylda Reb Öz halkyny ýygnamak üçin elini ikinji gezek uzatdy. Ol olary ilkinji perişdäniň habary wagtynda, Habakugyň tablisalarynyň ilkinjisiniň taryha gelmegi bilen ýygnapdy, ikinji tablisa hem şol bir maksat üçin niýetlenipdi.

Omega 1850 çyzgysy ýygnamak we synag etmek üçin niýetlenipdi, çünki alfa 1843 çyzgysy hem hut şony etdi. Birinji perişdäniň çyzgysy bardy, üçünji perişdäniň hem çyzgysy bardy, çünki birinjisi alfa, üçünjisi bolsa omegadyr. “İki çyzgy” birinji we üçünji perişdäniň ýol belgileridir — ikinjiniň däl. “Çyzgylaryň” pygamberlik döwri ýalňyşly çyzgy bilen başlap, ýalňyşsyz çyzgy bilen tamamlanýar. Iki çyzgynyň arasyndaky taryh, çyzgynyň 1850-nji ýyla çenli bir gapdala goýlan ikinji perişdäniň taryhydyr.

1843-nji ýyl 1844-nji ýylyň 19-njy aprelinde tamamlanandan soň, 1843-nji ýylyň çyzgysy bir gyra goýuldy, sebäbi ol şonda ýalňyşlyk bilen 1843-nji ýyly öňünden habar beripdi. 1844-nji ýylyň 19-njy aprelinde 1850-nji ýyla çenli Habakugyň tablisasy ýokdur. Ikinji perişdäniň taryhynda hiç bir çyzgy ýokdy we — Wawilon ýykyldy. Alfa tablisadyr, omega tablisadyr, ortasy bolsa Wawilonyň ýykylmagydyr; bu, hiç bir tablisa bolmadyk döwür bilen baglanyşykly pitne-galaňyň nyşanydyr. Habakugyň tablisalarynyň taryhy döwri hakykatyň goluny göterýär.

1850-nji ýyl Sinaý we Kanunyň berilmegi bilen öňden alamatlandyrylypdy. Şol waka, iki tolkun çöreginiň ýokary galdyrylýan Pentikost baýramy bilen ýatlanylýardy. Tolkun çöreklerini ýokary galdyrmak işi 1842-nji ýylyň maý aýynda tablitsanyň çap edilmegi we öňe sürülmegi, şeýle hem 1849-njy ýylyň ikinji diagramma taýýarlanan taryhy we 1850-nji ýylda onuň elýeterli bolan ýagdaýy bilen şekillendirilýär. Bu döwür Mesihniň setirinde Onuň direlişinden Pentikosta çenli bolan elli gün hökmünde görkezilýär; bu döwür kyrk günden soň on gün bolup bölünýär.

1849-njy ýylda Mesih elini ikinji gezek uzadýardy, we 1850-nji ýylda Habakugyň ikinji tagtasy elýeterli boldy hem-de Kadeşe alyp barýan synag prosesi öňe gitdi. 1856-njy ýylda gadymy Ysraýylyň on synagynyň in soňkusy, Milleriň düýpli pygamberlik ylhamy baradaky täze ýagtylyk hereketiň neşirinde çap edilende geldi. 1856-njy ýyldan 1863-nji ýyla çenli, iki müň baş ýüz ýigrimi pygamberlik günü dowamynda, içalylar ýurdy barlamak üçin girdiler. 1863-nji ýylda olar özlerini Müsüre yzyna alyp gitmek üçin täze bir ýolbaşçy saýladylar.

Indiki makalada bu hakykatlary dowam etdireris.

“1871-nji ýylyň 10-njy dekabrynda, Vermont ştatynyň Bordowill şäherinde maňa berlen bir görnüşde, ärimiň eýeleýän ornunyň juda kyn bolandygy görkezildi. Alada bilen zähmetiň agyr ýüki onuň üstüne düşüpdür. Gullukdaky doganlary bu ýükleri çekmeli bolmandylar, şonuň üçin hem onuň zähmetlerine doly baha bermändirler. Üznüksiz basyş onuň akyl we beden güýjüni halys surnukdyrypdyr. Maňa görkezildi welin, onuň Hudaýyň halky bilen bolan gatnaşygy käbir babatda Musanyň Ysraýyl bilen bolan gatnaşygyna meňzeş bolupdyr. Musa garşy nägilelik bildirýänler bardy, haçan-da ýagdaýlar kyn bolanda; edil şonuň ýaly, oňa garşy hem nägilelik bildirýänler boldy.” Testimonies, 3-nji tom, 85.